

Liite 8. Sektorit XBRL-taksonomiassa

Toteutuneiden taloustietojen automatisoitu raportointi perustuu pääsääntöisesti kuutiomalliin. Kuutiomallissa suuri osa raportoiduista tiedoista jaotellaan kolmen ulottuvuuden perusteella: tilin, palveluluokan ja sektoriluokan. Tulot, menot ja tase-erät jaetaan sektoriluokkiin sen perusteella, mihin sektoriin vastapuoli kuuluu. Vastapuolena olevat yhteisöt linkittyvät sektoriluokitukseen pääsääntöisesti y-tunnuksen avulla. Joissain tapauksissa y-tunnuspäätely ei toimi, ja sektoritiedon tuottamisessa pitää käyttää erillistä, myös automatisoitavissa olevaa päätelyä. Näin on esimerkiksi y-tunnuksettomien vastapuolien tapauksessa, ja silloin kun todellinen vastapuoli ei välity järjestelmään automaattisesti. Joskus voi myös olla välttämätöntä tehdä sektorikohdennus manuaalisesti, jos automatisoitu ratkaisu tuottaa olennaisen virheen sektoritietoihin.

Vastapuoli

Kuntien ja kuntayhtymien XBRL-taksonomiassa kysytään useissa kohdissa tietoa vastapuolen sektorista. Vastapuolella tarkoitetaan:

- ostoissa sitä joka myy suoritteen kunnalle
- myynneissä sitä joka ostaa suoritteen kunnalta
- annetuissa avustuksissa sitä jota kunta avustaa
- saaduissa tuissa ja avustuksissa sitä joka kuntaa tukee tai avustaa
- saamisissa sitä joka on velkaa kunnalle
- veloissa sitä jolle kunta on velkaa.

Useimmiten vastapuolen määrittäminen on selvää ja onnistuu automatisoidusti y-tunnuksen perusteella tai ohjelmointisäännön avulla, mutta joissain tapauksissa vaaditaan tulkintaa. Joskus raha saattaa liikkua välittäjän kautta, mutta pelkkä maksun välittäminen ei tee välittäjästä kunnan näkökulmasta vastapuolta. Esimerkiksi saaduissa tuissa ja avustuksissa voi olla tilanteita, joissa tuen myöntäjä ei maksa kunnalle tukea suoraan, vaan koordinaattorin kautta. Tällöin vastapuolena on tuen alkuperäinen myöntäjä, eikä maksun välittävä koordinaattori. Vastaavasti, kun myyntisaaminen peritään perintätoimiston tai ulosottolaitoksen kautta, on myynnin vastapuolena alkuperäinen ostaja, eikä perintätoimisto tai ulosottolaitos. Samoin korttimyyynneissä tai -ostoissa raha usein liikkuu korttiyhtiön kautta, mutta vastapuolena on silti varsinainen ostaja tai myyjä.

Esimerkkejä tämäntapaisista poikkeuksista annetaan jäljempänä tässä ohjeessa kohdassa Ongelmatapauksia.

Sektorit

Sektoriluokitus jakaa päätöksentekoyksiköt toiminnaltaan, rahoitustavaltaan, omistajatyypiltään ja oikeudelliselta muodoltaan samanlaatuisiin luokkiin. Jokainen vastapuoli kuuluu johonkin sektoriluokkaan, joita ovat esimerkiksi kotitaloudet, kunnat, valtio, yritykset, tai ulkomaat.

Sektoriluokitus on hierarkkinen, eli tarkemman tason luokat yhdistyvät ylemmän tason luokassa, joka puolestaan yhdistyy muiden saman tason luokkien kanssa vielä ylemmässä luokassa. Tarkimmassa tasossa on viisi numeroa, esimerkiksi sektori 13132, eli S13132, sisältää kuntayhtymät. Sitä ylempi luokka S1313 paikallishallinto sisältää kaikki alemman tason luokat, joissa ensimmäiset neljä numeroa ovat 1313, eli S13131 kunnat, S13132 kuntayhtymät sekä S13139 muut paikallishallinnon yksiköt. Vastaavasti, luokka S13 julkisyhteisöt muodostuu kaikista S13-alkuisista luokista, eli S1311 valtionhallinto, S1313 paikallishallinto ja S1314 sosiaaliturvarahastot, sekä kaikista niihin kuuluvista alemman tason luokista.

Kuntien ja kuntayhtymien XBRL-raportoinnissa on kuitenkin huomattava, että alemman tason tiedot eivät vastaanottajan päässä summaudu ylemmille tasoille, vaan raportojan on tehtävä summaus itse vaadituille tasoille.

Ylimmät tasot Tilastokeskuksen ylläpitämässä sektoriluokituksessa ovat S1 koko kansantalous ja S2 ulkomaat. S1 sisältää Suomen talousalueen eli ne yksiköt, joilla on ”taloudellisen mielenkiinnon keskus” Suomen talousalueella. Omistus ei vaikuta siihen, kuuluuko yksikkö Suomen talousalueeseen vai ulkomaihin. Esimerkiksi ulkomaisten yritysten Suomessa sijaitsevat tytäryhtiöt ja sivukonttorit kuuluvat Suomen kansantalouteen eli luokkaan S1. Vastaavasti suomalaisten yritysten ulkomaiset tytäryhtiöt ja sivukonttorit kuuluvat luokkaan S2 ulkomaat.

Tarkempi kuvaus Tilastokeskuksen sektoriluokituksesta löytyy Tilastokeskuksen sivulta:
<https://www.stat.fi/fi/luokitukset/sektoriluokitus/>

XBRL-taksonomiassa on käytössä kolme sektoriulottuvuuteen kuuluvaa sektoriluokkaa, joita ei löydy Tilastokeskuksen sektoriluokituksesta:

- X0 kaikki vastapuolet. Tämä on koko sektoriulottuvuuden ylin taso, joka sisältää luokat X00 sisäiset ja X01 ulkoiset
- X00 sisäiset. Tätä käytetään kunnan sisäisten ostojen ja myyntien kirjaamiseen. Myyvä osapuoli kirjaa tuoton tälle sektoriluokalle ja ostava osapuoli samansuuruisen kulun. Kaikkia sisäisiä eriä ei kuitenkaan ole tarkoitus raportoida. AURA-käsikirjassa on tarkempi ohjeistus sisäisten erien raportoinnista.
- X01 ulkoiset -luokka sisältää tilastokeskuksen koko sektoriluokituksen, eli pääluokat S1 koko kansantalous (Suomi) sekä S2 ulkomaat.

Sektorit XBRL-taksonomiassa

Varsinaisen sektoriulottuvuuden sisältävät raportointikokonaisuudet ovat:

- KKNR Kuntien ja kuntayhtymien neljännesvuosiraportointi
- KKTPA Kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätösarvio
- KKTPP Kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöstiedot palveluluokakohtaisesti

Näissä raportointikokonaisuuksissa sektoriulottuvuus havainnollistuu Excel-taulukkomalleissa siten, että jokainen sektori on omalla sarakkeellaan.

Lisäksi pienimuotoisemmin sektoritietoa kysytään raportointikokonaisuuksissa:

- KLTR Kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen ja vesihuollon taseyksikön toteumaraportointi
- KLTPA Kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen ja vesihuollon taseyksikön tilinpäätösarvio
- KKOTR Kuntakonsernien talousraportointi
- KKYTT Kuntien ja kuntayhtymien kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät muut taloustiedot

Taulukkomallin käyttö

Excel-taulukkomalleista voi katsoa rivikohtaisesti, mitä sektoritietoa miltäkin riviltä kysytään.

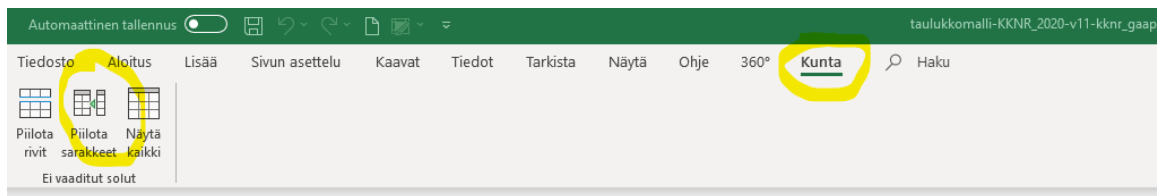
Taulukkomallit ovat ladattavissa Valtiokonttorin sivulta

https://www.valtiokonttori.fi/palvelut/julkishallinnon-palvelut/valtion-konsernipalvelut/talousraportoinnin-koodistot-ja-taksonomiat/#kuntatalouden-xbrl-taksonomia_xbrl-ja-kuntatalouden-tietopalvelun-tiedonkeruukokonaisuudet

XBRL-taksonomian raportointikokonaisuuksissa KKNR, KKTPA ja KKTPP on jokaisessa osakokonaisuudessa jokaisella rivillä koko sektoriulottuvuus. Toisin sanoen, jokainen sarake vastaa yhtä sektoriluokkaa. Tarkimpien viisinumeroisten sektoriluokkien lisäksi myös jokaisella summatasolla on oma sarake.

Koko sektoriulottuvuutta ei ole kuitenkaan tarpeen raportoida. Keltainen väritys osoittaa, että kenttä on pakollinen raportoitava, kun taas vaaleanharmaiden kenttien raportointi on vapaaehtoista. Keltaisiin kenttiin on aina annettava luku: nolla, jos toteumaa ei ole. Taksonomiassa ei ole automaattista summausta, eli jos alempia sektoriluokkia summaava solu on väritetty pakolliseksi, se on ilmoitettava, vaikka kunta ilmoittaisi kaikki siihen kuuluvat alemman tasoiset sektoriluokat.

Sarakkeiden suuren määrän takia taulukkomallia katsomalla on vaikea hahmottaa pakollisia sektoreita. Suurin osa sarakkeista on kuitenkin sellaisia, joissa ei ole yhtään pakolliseksi väritettyä solua. Nämä sarakkeet saa kätevästi piilotettua klikkaamalla valintanauhasta kohtaa "Kunta" ja sen jälkeen "Piilota sarakkeet":

Sektoriluokituksen hierarkkisesta rakenteesta huolimatta alemmat tasot eivät missään vaiheessa summaudu automaattisesti ylemmille summatasolle, vaan raportoijan on itse ilmoitettava pakolliseksi väritetyt summatasot ja varmistettava, että ne sisältävät kaikki niihin kuuluvat alemman tasoiset sektoriluokat. Useilla tileillä pakolliseksi on merkitty sektoriluokka X01 ulkoiset, ja sen lisäksi osa alemman tasoisia luokkia, esimerkiksi kaikki S13-alkuiset luokat. Tällaisissa tapauksissa tilin koko ulkoinen summa ilmoitetaan X01-sarakkeessa, ja sen lisäksi ilmoitetaan pakollisten kenttien luvut. Esimerkiksi alla olevassa kuvassa myyntituottojen ulkoinen summa ilmoitetaan sarakkeessa X01. Myynti valtiolle on mukana siis sarakkeessa X01, ja sen lisäksi se ilmoitetaan erikseen sarakkeessa S1311.

		Sisäiset	Ulkoiset				
				Yritykset	Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	Valtionhallinto	Kunnat
		x00	x01	S11	S12	S1311	S13131
3005 Myyntituotot, til	R0030	3051156	3051155	3051075	3051089	3051126	3051131
	R0040						

Edellä kuvatussa esimerkissä myyntituotoista ei ole pakko antaa täyttä sektorierittelyä, koska esimerkiksi yritykset S11 on harmaana. Siitä huolimatta myynti yrityksille pitää olla sisällytettynä luokkaan X01 ulkoiset, koska siinä ilmoitetaan kaikki ulkoinen myynti.

Joissakin tapauksissa sarakkeen X01 lisäksi on väritetty pakolliseksi täysi sektorierittely tilistä. Tällaisilla riveillä ulkoisen summan X01 on täsmällävä tarkemman sektorierittelyn kanssa. **Tilin ulkoinen summa on aina sarakkeessa X01, riippumatta siitä, kysytäänkö tilistä täysi vai**

osittainen sektorierittely.

Jos tilin ulkoinen summa, eli sarake X01, lasketaan summaamalla yhteen siihen kuuluvat sektorit, pitää ehdottomasti varmistua siitä, että X01 todella on ulkoisen kirjanpidon summa kyseiseltä tililtä. Esimerkiksi sektoritiedon puuttuminen joistain kirjauksista ei saa johtaa siihen, että X01 ei vastaa ulkoista kirjanpitoa. Paras tapa siis olisi hakea sarakkeeseen X01 kirjanpidosta tilin ulkoinen summa ilman sektoritietoa, ja erikseen luvut pakollisille sektoreille. Jos sektoritiedossa on puutteita, niin tärkeämpää on silti rivin ulkoisen summan todenmukaisuus.

Menetelmät

XBRL-taksonomian pakollisen sektoritiedon tuottamiseen on erilaisia vaihtoehtoja: Kirjanpidossa voidaan jokaisessa tapahtumassa määritellä tapahtuman vastapuoli, jolloin sektoritieto syntyy sitä mukaa kun kirjanpitoon viedään kirjauksia. Toisaalta sektoritieto voi olla mahdollista tuottaa myös siinä vaiheessa, kun XBRL-raportointia varten haetaan tietoa kirjanpidon tai raportoinnin järjestelmästä. Joissain tapauksissa voi olla tarpeen käyttää arviointia, jos sektoritiedon saaminen on muuten hankalaa. Tiedonantajan on itse ratkaistava käytettävä menetelmä. Ainoa rajoitus on, että XBRL-raportoinnin tulee antaa riittävän totuudenmukainen kuva raportointierien jakaantumisesta vastapuolisektoreille, siltä osin kuin mikä on merkitty taulukkomalleissa pakolliseksi.

Raportoiija voi itse ratkaista, kohdentaako se kaikki tiedot sektoriulottuvuuden tarkimmalle tasolle ja summaa ne vaadituille summatasoille, vai tekeekö se sektorikohdennuksen suoraan vaaditulle summatasolle.

Y-tunnuksittainen luokitus

Tilastokeskus tarjoaa kaksi vaihtoehtoista tapaa sektoritiedon liittämiseksi vastapuoleen. Molemmissa toimii linkkinä vastapuolen y-tunnus:

- Yritystiedon luokituspalvelusta voi ladata kolme CSV-tiedostoa, jotka sisältävät toiminnassa olevat ja muutaman viime vuoden aikana lopetetut yritykset ja muut yhteisöt. Tietosisältönä on mm. yhteisön y-tunnus, nimi, sektoriluokka ja toimiala. Luokituspalvelun osoite on:
<https://www.stat.fi/tup/yrluok/index.html>

Tiedostojen lataamiseen tarvitaan käyttäjätunnus ja salasana:

Käyttäjätunnus = Testkunt

Salasana = rato1333

Taulukko päivitetään kuukausittain kuukauden loppupuolella. Itse sektoriluokitus muuttuu harvoin, ei joka vuosi.

- Vastapuolitunnistamisen API-rajapinta. Osoitteeseen laitetaan kysyttävän yhteisön y-tunnus tai useampia y-tunnuksia:

Yhden yhteisön tietojen hakeminen

<https://vastapuolitunnistaminen.stat.fi/api/v1/enterprises/1111111-1>

Useamman yhteisön tietojen hakeminen:

<https://vastapuolitunnistaminen.stat.fi/api/v1/enterprises?filter=1111111-1,2222222-2>

Rajapinnan tekninen kuvaus:

<https://vastapuolitunnistaminen.stat.fi/index.html>

Yhteisö voi Tilastokeskuksen luokituspalvelussa siirtyä toiseen sektoriluokkaan joko vuoden vaihtuessa tai kesken vuotta. Tällaiset siirrot eivät ole kuitenkaan yleisiä. Ne johtuvat joko alun perin virheellisestä sektoritiedosta, tai yhteisön omistuksessa tai muissa ominaisuuksissa tapahtuneista muutoksista. Tilanteessa, jossa vastapuolen sektoritieto muuttuu, voi vastaaja käyttää oman valinnan mukaan joko kirjaushetken tai raportointihetken sektoria. Itse sektoriluokitus muuttuu harvoin, ei joka vuosi.

Joillakin vastapuolilla, esimerkiksi kotitalouksilla, säätiöillä ja ulkomaalaisilla yksiköillä, ei ole y-tunnusta. Kuntien ja kuntayhtymien liikelaitoksilla ei myöskään ole kunnasta tai kuntayhtymästä erillistä y-tunnusta. Y-tunnuksettomien yksiköiden käsittely riippuu tiedonantajan valitsemasta ratkaisusta. Esimerkiksi kotitalouksille voi tehdä yhteisen, y-tunnusta vastaavan merkkijonon, johon linkitetään kaikki ne kirjanpilotapahtumat, joissa vastapuolena on kotitalous. Jos vastapuolien yhdistäminen sektoriluokkiin tehdään luokituspalvelusta saatavan y-tunnuslistan avulla, täytyy muistaa, että itse luotu kotitalouksien "y-tunnus" ei sisälly kyseiseen listaan, vaan sen kohdentuminen oikealle sektoriluokalle täytyy erikseen ohjelmoida.

Myös arviointi voi joissain tapauksissa olla mahdollista, jos sillä tavoin pystytään antamaan olennaiselta osin oikeaa tietoa vastapuolisektoreista. Esimerkkinä voisi pitää tilannetta, jossa suuri osa tilin tapahtumista pystytään kohdentamaan sektoriluokille automaattisesti, mutta euromääräisesti pieni osa tilin toteumasta muodostuu tapahtumista, joiden vastapuolta on vaikea selvittää automatisoidusti. Tällöin näiden vaikeasti selvitettävien tapahtumien sektorikohdennus voidaan tehdä asiantuntija-arvion perusteella.

Ongelmatapauksia

Varastokirjanpito

Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden tiliryhmässä on mahdollista kirjata ostot ensin varastotilille, ja käytön mukaan kuluksi. Jos kunta käyttää tätä menettelyä, voi sektorikohdennuksen tekeminen osoittautua hankalaksi. Ostotapahtuma kirjataan tasetilille, josta ei vaadita sektorierittelyä. Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmässä sen sijaan on pakollinen sektorierittely, joten sektoritiedot voi ja pitää antaa vasta siinä vaiheessa, mutta silloin vastapuolitietoa voi olla hankala selvittää. Käytännössä ongelmaa lievittää se, että aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden tiliryhmässä sektorierittelyt ovat pakollisia ainoastaan julkisyhteisöihin kuuluvien vastapuolien osalta. Riittää siis, että olennaiset julkisyhteisöiltä tehdyt ostot näkyvät oikealla sektoriluokalla. Tämä saattaa tarkoittaa esimerkiksi koko tilin kohdentamista tietylle sektoriluokalle, jos kyseisen tilin ostot pääsääntöisesti tehdään kyseiseltä sektorilta. Myös arviointi perustuva prosenttijako voi olla perusteltua.

Y-tunnuksettomat

Kaikilla vastapuolilla ei ole suomalaista y-tunnusta. Tällaisia ovat ainakin kotitaloudet, jotkin yhdistykset ja säätiöt sekä ulkomaiset yksiköt. Y-tunnuksettomien yksiköiden kohdentaminen oikeille sektoreille jää tiedonantajan ratkaistavaksi. Käytännössä vaihtoehtoja on kaksi: S14 kotitaloudet ja S2 ulkomaat. Kaikki kotimaiset kotitaloudet ja y-tunnuksettomat säätiöt voi kohdentaa sektorille S14 kotitaloudet. Kaikki sellaiset ulkomaiset yksiköt, joilla ei ole suomalaista y-tunnusta, kohdennetaan joko sektoriluokalle S2 ulkomaat, tai jollekin sen alasektoriluokalle, esimerkiksi S21 tai S22 (sektorikohdennuksen hierarkiataso riippuu siitä, mikä taso kyseisestä taksonomian rivistä on merkitty pakolliseksi). Jos y-tunnuksettomasta yksiköstä (esim. kotitalous) ei tiedetä, onko se kotimainen vai ulkomainen, voi raportointi ratkaista asian oman arvionsa mukaan. Joillakin ulkomaisilla yksiköillä on suomalainen y-tunnus, ja niissä tapauksissa oikea sektoriluokka saadaan edellä kuvatusta Tilastokeskuksen y-tunnusittaisesta

sektoriluokituksesta.

Pienet maksut, joissa vastapuoli ei tiedossa

Pienissä, esimerkiksi maksukortilla tai käteisellä tehdyissä maksuissa, voi olla vaikeaa tai mahdotonta selvittää vastapuolen sektoria. Usein tällaisissa tapauksissa voidaan rivikohtaisesti tehdä sektorikohdennusta helpottavia oletuksia, vaikkapa toimipaikan tai muun erottelevan tekijän avulla: Esimerkiksi kirjaston ja uimahallin myynneissä S14 kotitaloudet on turvallinen oletus asiakkaan vastapuolesta. Myös arvion mukaista prosenttijakoa voi käyttää, jos on tiedossa, että merkittävässä osassa toimipaikan tai tilin tapahtumista vastapuolena on joku muu kun oletussektori. Kun kunnan omalla maksukortilla tehdään esimerkiksi pieniä materiaalihankintoja, niin vastapuolena lienee useimmiten yritys, joten tämän tyyppisissä ostotapahtumissa voi olla perusteltua olettaa vastapuolen kuuluvan sektoriin S11 yritykset.

Kulukorvaukset

Kun kunta korvaa työntekijänsä tai ulkopuolisen tahon maksamia kuluja, niin vastapuolen selvittäminen automatisoidusti voi olla hankalaa tai mahdotonta. Esimerkiksi matkalaskun kautta korvattavat HSL-liput pitäisi kohdentaa matkustus- ja kuljetuspalveluiden tilillä sektorille S13132 kuntayhtymät, mutta summien selvittäminen voi vaatia kohtuuttoman paljon manuaalista työtä. Sektorikohdennus voidaan tällaisessa tilanteessa tehdä arvioon perustuen, tai jos summa on vähäinen ja kohdistuu enimmäkseen yhdelle sektorille, käyttää yhtä sektoria oletuksena kaikille saman tyyppisille tapahtumille.

Luontoismuotoinen avustus

Kun kunta maksaa avustettavan henkilön puolesta laskun ja kirjaa summan avustukseen, vastapuolena on avustettava henkilö, eikä siis suoritteen myyjä. Jos tällaisessa tapauksessa vastapuoleksi kirjattaisiin suoritteen myyjän sektori, esimerkiksi S11 yritykset, niin se antaisi väärän kuvan tapahtuman luonteesta, koska kyseessä ei ole tuki myyjäyritykselle.

EU-tuet

Joissakin EU:n ja jäsenvaltion yhteisesti rahoittamissa tukiohjelmissä valtio tekee rahoituspäätökset ja hoitaa maksatukset tuensaajille. Jos rahoituspäätöksessä tai -sopimuksessa ei ole eroteltu eri rahoittajien osuuksia, voi tuen vastapuoleksi kirjata valtiosektorin koko tuen osalta. Kuitenkaan kaikkea valtion kautta tulevaa EU-tukea ei ole tarkoitus käsitellä näin. Esimerkiksi jos jokin valtion yksikkö toimii koordinaattorina ja maksujen välittäjänä EU:n rahoittamassa hankkeessa, jossa se itsekin on tuensaaja, ei vastapuolena ole valtio, vaan EU. Jos rahoittajia on useita, ja niiden osuudet on selkeästi merkitty rahoituspäätökseen tai -sopimukseen, jaetaan tuki rahoittajien sektoreille. Jos summa on vähäinen, voidaan se kokonaisuudessaan kohdentaa pääasiallisen rahoittajan sektorille.

Konserniyhteisöt

Kuntien XBRL-taksonomiassa käytössä olevassa sektoriluokituksessa ei ole erillisiä luokkia samaan konserniin kuuluville yhteisöille. Tytäryhteisöjen sektoriluokka määräytyy samalla tavalla kuin konsernin ulkopuolisten yhteisöjen, ja oikean luokan voi tarkistaa y-tunnuksittaisesta sektoriluokituksesta. Kunnan tai kuntayhtymän tytäryhteisö voi olla sektoriluokituksessa määritelty kuuluvaksi julkisyhteisöihin, eli luokkaan S13139 muut paikallishallinnon yksiköt, tai se voi olla luokiteltu yksityiseen sektoriin, useimmiten luokkiin S11 yritykset tai S15 kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt. Sektoriluokka määräytyy usean eri kriteerin perusteella, eikä sitä ei pysty itse päättelemään.